

Suuria ratkaisuja Kajaanissa

REIJO VALTA

Kansakunnan kaapin päälle nostetut suurvaikuttajat pysyvät paikoillaan ainoastaan, jos kukin aika antaa heille luvan olla siellä. J. V. Snellman on lunastanut paikkansa uudelleen tuoreiden juhluvuonna ilmestyneiden tutkimusten ja väitösten ansiosta, erityisesti Mikko Lahtisen Snellmanin Suomen (Vastapaino 2006). J. L. Runebergin uudet suomennokset (Risto Ahti, Juhani Lindholm) ovat vankistaneet kansallisrunoilijan asemaa. Aleksis Kivi ja monet muutkin kaapin päälliset ovat tulleet lapsille tutuiksi Mauri Kunnaksen kuvakirjojen (erityisesti Seitsemän koiraveljestä) kautta.

Tuoreessa sarjakuvaromaanissaan Ville Ranta tarttuu Elias Lönnrotiin. Ranta on seikkailuttanut Lönnrotia jo pidempäänkin Kaltiossa, mutta nuo lyhyet seikkailut Oulun (kulttuuri)elämässä päättyivät pari vuotta sitten tunnettuun kohuun Kaltion nettisivuilla julkaistusta Muhammed, pelko ja sananvapaus -sarjakuvasta. Rannan Lönnrot tulee takaisin uudistuneena 288-sivuuisessa Kajaani -sarjakuvaromaanissa.

Suuriesten käsittely sarjakuvamuodossa ei ole uutta, teki hän esimerkiksi Kari Suomalainen uransa alkuvaiheessa sarjakuvaa Sakari Topeliuksen Välskärin kertomuksista. Tuoreempaa esimerkkinä voisi mainita Alvar Aallon sarjakuva-albumina tehdyn elämäkerran (Jussi Jäppinen ja Risto Oikarinen).

Rannan pyrkimyksenä Lönnrotin kuvaamisen lisäksi on ollut sarjakuvamuodon rajojen koelu ja uudistaminen. Näkyvin uudistus on tiukkarajaisten, nä-

kyviksi piirrettyjen ruutujen jättäminen pois. Sivukokokin on normaalista poikkeava. Tulos on onnistunut.

Joissakin heti teoksen ilmestymisen jälkeen julkaistuissa arvioissa on paheksuttu Rannan tapaa kuvata Lönnrotia. Sitä on pidetty mustamaalaamisena.

Tällaiset parhdukset ovat tavallisia, kun suurhenkilöistä tehdään hiemankaan poikkeavia kuvauksia. Mustamaalaus ei ole ollut Rannan tavoite, vaan Lönnrotin Kajaanin vuosien elämäntilanteen kuvaaminen. Jos tavoite olisi ollut lokaaaminen, niin siihen tarjolla olleita mahdollisuuksia ei ole käytetty, esimerkiksi Yrjö Hirnin pyöritelmiä ajatuksia Lönnrotin su-kutaustasta.

Kajaanissa Lönnrot on suuria elämänvalintoja tekevä, uransa alussa oleva mies. Miten sovittaa yhteen vanhempien toiveet, virkavelvollisuudet, ystäväpiirin painostus ja omat henkilökoh-taiset tieteellisiä-taiteellisia tavoitteet. Oman perhekin pitäisi saada perustetuksi.

Näiden väistämättä päällekkäin menevien toiveiden ja tavoitteiden kuvaamiseen Ranta keskittyy. Silloin ei olla enää pelkästään kuvaamassa Lönnrotia, vaan jotain hyvin yleisinhimillistä.

Rannan Lönnrot pohtii kaiten hylkäämistä ja muuttamista pysyvästi Venäjän Karjalaan. Suunnitelmat ovat valmiina ja Lönnrot on jo matkalla, kun hän kuitenkin pyörittää takaisin. Pako ei ole ratkaisu.

Asiat asettuvat suhteisiinsa ihmimillisesti järkyttävästi. Lönn-

Ville Ranta
Kajaani
Asema, 2008

rot palaa Helsinkiin ja sovinnai-siin ratkaisuihin. Kainuussa vietetty aika onkin kuitenkin tehnyt tehtävänsä: ”vaikka lähtisin pois Kajaanista, Kajaani pysyy minussa”.

Ville Rannan Kajaani kehittää sarjakuvailmaisua ja antaa tuoreen, inhimillisen kuvan yhdestä kulttuurimme suurvaikuttajista. Teos on tietenkin sopiva sekoi-tus faktaa ja fiktiota, kuten Ranta jälkisanoissa kertoo. Eikä ole järkevää ryhtyä erottelemaan sitä, mikä on oikeasti tapahtunut ja mikä on kuvitelmaa.

Tässä ajassa työn, vapaa-ajan, perheen ja omien haaveiden, elämäntehtävänsä yhteensovittaminen tuntuu olevan erityisen vaikeaa, ainakin aiheen ympärillä käydyistä keskustelusta päätellen. On vastaavasta ongelmasta kärsitty aikaisemminkin. Yhteiskunnallisina murrosaikoina valmiit ratkaisumallit kuitenkin puuttuvat ja yksilön on ponnisteltava enemmän sopivaan tasapainoon päästäkseen.

1840-lukukin oli muutosten aikaa. Vaikka Suomi ja Karjala olivat kuuluneet samaan valtakuntaan yli kolmen vuosikymmenen ajan, Karjalassa suomalaisista puhuttiin yhä ruotsalaisina. Syntinä jotkut Lönnrotille laulaneet koko laulutouhua pitivät. Kainuun virkamiesystäväpiiri ei juurikaan kiinnostunut Lönnrotin keräämästä ja kokemasta, poikkeuksen teki-

vät eroottisesti virittyneet karjalaiset nurkkatanssit. Lönnrotilta toivottiin uuden tuomista, siivistystä, jonka saamiseksi oltiin valmiita perinteet hylkäämään.

Vanhempi väki piti osin kiinni perinteisistä tavoistaan. Lönnrot antoi luvan perinteisten loitsujen käyttöön tautien hoidossa, mutta kehotti kääntymään lääkärin puoleen sairauksien hoi-

dossa heti, eikä vasta loitsun mahdollisen tehon odottelun jälkeen.

Lönnrotin karjalaisen ”aidon” elämänmenon ihailussa on jotakin samaa kuin Vergiliuksen (70–19 eKr) maanviljelyksen ihannoinnissa: ”Onnellinen on hän, joka kaukana virkatoimista voi veloista vapaana kynnä härillään isältä perittyä maa-

ta niin kuin ihmiset ennen vanhaan”. Karjalaan Lönnrot suunnittelee karkaavansa yksinkertaiseen elämään, mutta viime hetkillä kääntää rekensä ja palaa. Elämässä on aseteltava olemassa olevat osaset tyydyttävään järjestykseen, ei pyrittävä häivyttämään vaikeuksia olemattomiin.

Mainio nimi, entä itse kirja?

PERTTI HEMÄNUS

Timo Soini hymyilee kirjan kansassa aika valloittavasti. Hän on saavuttanut päämääränsä eli vaikiintunut eduskunnan jäseneksi. SMP:n konkurssin jälkeen tapahtui yhtä ja toista, kuten Perussuomalaisen synty ja Tony Halmeen lyhytaikainen ura eduskunnassa. Halme elää nykyään varjoelämää, Soini täyttää.

Myönnän, että Veikko Vennamo edustaa minulle yhä demagogiaa. On kerrottu, että hän alekirjoitti itse kirjeet, joissa sotien jälkeen luvattiin esimerkiksi maapalsta. Jos kirje oli kielteinen, hän vei sen jonkun työtoverinsa allekirjoitettavaksi.

Vennamo ei kuitenkaan ole tärkeä henkilö kirjassa. Tärkeä on vain Soini itse ja vähäsen – vain vähäsen – populismin analyysi. Opuksen sisällysluettelossa on 13 osiota ja sana ”populismi” esiintyy siinä vain yhden kerran. Ehkä Soini on tajunnut, että se on rasittava sana.

Soinia pidän konservatiivina ja älykkäänä sellaisena. Hän on uskonnollisesti roomalaiskatolinen ja asenteiltaan vasemmiston vas-

tainen. Lukija miettii, onko tämä kaikki vain eräänlaista oman edun tavoittelua. Ehkä on. Mutta eivätkö kaikki 200 kansanedustajaa ole myös oman edun tavoittelijoita? Onko se kovinkaan paha asia? Jätän mietittäväksi.

Soinin kirjassa on aika lailla miellyttäviä piirteitä. Esimerkiksi puoluetöimiston rahoja kavaltanut mies paljastetaan, mutta häntä ei lyödä täysin matalaksi. Soini pitää Lasse Lehtisen esittämää jakoa demareihin ja vennamolaisiin kiintoisana. Demareita ovat tai olivat Urho Kekkonen, Kalevi Sorsa, Ilkka Suominen, Paavo Värynen ja Pekka Vennamo, vennamolaisia taas Urpo Leppänen, Kai Korte, Reino Paasilinna ja Erkki Tuomioja. Ihmeellisin on Tuomiojan sijoitus. Itse näen hänen olevan yksi kaikkein pitkäaikaisimpia ja parhaita kansanedustajia.

Soinia voi tavallaan arvostaa siitä, että pääsy eduskuntaan oli hänelle tavoite numero yksi. Naiiviltahan se kuulostaa, mutta naiiveja on paljon. Mitä viiden kansanedustajan ryhmä edus-

Timo Soini
Maisterisjätkä
Tammi, 2008
226 s.

kunnassa saa aikaan? Se ei kirjasta selviä. Oman käsitykseni mukaan kolme suurinta puoluetta hallitsee kenttää miten tahdot ja neljäs eli vasemmistoliiton ryhmä ei enää ole edes kiinnostava. Miksi eduskuntaan pääsy oli niin tärkeä Soinille, ei kirjassakaan täysin valotu. Onko Soini niin sanotusti poliittinen eläin? Sana eläin ei ole tarkoitettu loukkaavaksi.

Soini ylpeilee kehittelemälään sanonnalla ”missä EU, siellä ongelma”. No, ongelmia ovat ainakin rahan tuhailu ja saavutusten niukkuus verrattuna sijoitukseen, mutta koko Euroopan unionia ei voi noin vain heittää romukoppaan.

Presidentinvaaleissa vuonna 2000 Soini kertoo äänestäneensä toisella kierroksella Tarja Halosta. Esko Aho ei kelvannut hän-